

Tracy Chevalier

La marginea livezii

Traducere din limba engleză și note
de Veronica D. Niculescu

POLIROM
2016

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Tracy Chevalier, *At the Edge of the Orchard*

Copyright © Tracy Chevalier, 2016
All rights reserved

© 2016 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispozitiv publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Frederick Morgan (1856-1927), *Culegătorii de mere*, detaliu, 1880

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CHEVALIER, TRACY

La marginea livezii / Tracy Chevalier; trad. din lb. engleză și note de Veronica D. Niculescu. – Iași: Polirom, 2016

ISBN print: 978-973-46-5719-3
ISBN eBook: 978-973-46-6044-5
ISBN PDF: 978-973-46-6045-2

I. Niculescu, Veronica D. (trad.; note)

821.111-31 – 135.1

Printed in ROMANIA

Cuprins

1.	Black Swamp, Ohio Primăvara 1838.....	9
2.	America 1840 – 1856.....	73
3.	California 1853 – 1856.....	87
4.	Black Swamp, Ohio Toamna 1838	155
5.	Black Swamp, Ohio 1844 – 1856.....	185
6.	California 1856.....	207

Robert a petrecut restul zilei adunând conuri, în timp ce William Lobb a mai făcut însemnări și a schițat copacii. Lobb a adunat și crengi, ace și scoarță, atent să le conserve bine structura.

— Pe astea o să le pun în camfor și-o să le trimit la Kew ca să fie studiate, a explicat.

— „Q“, a repetat Robert. Ce-i asta?

— O grădină botanică de lângă Londra – cea mai frumoasă din lume. Adună și studiază tot felul de copaci și plante. Îl instruiesc mereu pe Veitch să le trimită noi descoperirii. O să vrea să vadă copacii sequoia.

Robert a încuviințat, încercând să-și imagineze oameni într-atât de interesați de plante, încât să le studieze. Însă apoi s-a gândit la cum altoia tatăl lui merii, la cât de migălos era, și nu i s-a mai părut aşa de ciudat.

Și-au instalat tabăra chiar dincolo de Calaveras Grove, nu chiar lângă ceilalți – „ca să nu trebuiască să-i aud pe fanfaroni toată noaptea“, bâiguise William Lobb. După ce au mâncat au rămas lângă foc, Lobb fumând pipă. Robert a întrebat sfios dacă are voie să se uite în carnetul de piele pe care englezul îl folosise toată ziua. Când Lobb i l-a dat, el l-a ținut la lumina focului și a răsfoit multele însemnări și schițe cu copacii sequoia din Calaveras Grove. Reprezentări pe care Lobb le făcuse căte unui copac întreg, stând la câteva zeci de metri depărtare ca să îl vadă bine, din diferite unghiuri. Desene cu trunchiul, scoarța, câteva ramuri diferite, ace, conuri, habitatul de dedesubt și din jur. Schițase și pălcuri de copaci și conturase câteva privaliști care, alăturate, puteau alcătui o panoramă care să dea o idee despre mărimea întregului crâng. În unele desene Lobb inclusese o mică siluetă stând lângă sequoia, purtând o pălărie asemănătoare cu a lui Robert. Tânărul nu se mai văzuse niciodată într-un desen și, deși îl tulbura, era încântat să se afle

în carnetul lui William Lobb. Mai erau schițe cu conurile, precum și însemnări despre strângerea lor: data, locul și altitudinea de unde fuseseră culese.

— Ce o să faci cu semințele? a întrebat Robert înapoindu-i carnetul.

— Le trimitem în Anglia.

Lobb a pus carnetul deoparte.

— Englezii o să fie înnebuniți după copacii ăștia. Deja se dau în vânt după niște redwood pe care i-am trimis și după mulți pini californieni. Sequoia ăștia o să fie regi pe multe moșii din Bedfordshire, Staffordshire sau Hertfordshire – dacă vor supraviețui.

— Vremea acolo e la fel?

William Lobb a pufovit.

— Nu! Plouă mult, nu prea e soare. Copacii redwood par să se descurce și aşa: din unele dintre semințele adunate acum câțiva ani au ieșit pui care au crescut în Anglia. Dar sequoia... aici e uscat, arșița deschide conurile și semințele pot să iasă. Ceva ce n-o să se întâmple niciodată în Anglia. și aici altitudinea e mare – cresc la poalele unor munți cum Anglia nu are. O să fie o loterie. Dar dacă o să fie luați...

A aruncat un con de pin în foc.

— Ce fac englezii cu copacii? a insistat Robert.

— Îi plantează pe proprietățile lor.

— N-au pomi în Anglia?

William Lobb a chicotit.

— Sigur că au. Dar, vezi tu, vor unii noi și diferiți. Proprietarii bogați sunt interesați să facă „tablouri“ pe terenurile lor.

Văzându-l descumpănit pe Robert, a adăugat:

— Așază copacii în aşa fel încât să aducă a opere de artă, în loc să lase pur și simplu natura să crească în voie. Acum vor conifere, fiindcă le plac copacii exotici care rămân verzi tot anul. Pun în evidență foioasele, care au culori schimbătoare, și dau viață locului atunci când totul e golaș. Există puține

conifere de-ale locului – doar pinul scoțian, tisa, ienupărul. Așa că le-am trimis căți am putut din California. Unii chiar își fac pepiniere pe proprietăți, unde plantează și înfățișează diverse conifere.

— Trimiti copaci în Anglia.

Un gând tot dădea roată în adâncurile minții lui Robert, ca un pește care înoată pe sub luciul unui lac.

— Da, uneori puieți, deși adesea nu supraviețuiesc călătoriei. Răsadurile se descurcă mai bine – fiind mici, nu se rup așa de ușor. Dar poți trimite și semințe, asta e cel mai bine. Însă chiar și așa, multe semințe n-ajung să incolțească. Poți să plantezi o sută și să-ți iasă douăzeci de răsaduri din ele, iar din acestea, poate cinci să devină puieți și doi – copaci. De-asta trebuie să adun așa de multe conuri – cât de multe poate căra calul meu. Și-al tău, dacă ai vreme să mergi la San Francisco. Bănuiesc că ai, că doar n-ai venit aici numai ca să te uiți la copaci.

Lui Robert i-a luat un pic să priceapă că William Lobb îi oferea de muncă pentru mai mult de-o zi. Înainte să apuce să răspundă, Lobb a adăugat:

— O să te plătesc, desigur. Pentru mine merită să strâng și să car de două ori mai multe conuri.

Era limpede că pusea ezitarea lui Robert pe seama banilor.

De fapt, Robert l-ar fi ajutat și gratis. Șovăise fiindcă gândul de mai devreme ieșea acum la suprafață.

— Ai auzit cumva de Golden Pippin? a întrebat.

— Sigur că da.

William Lobb își terminase pipa și-și scotea ghetele. Nu părea deranjat de cotitura conversației.

— Da-mi plac mai mult Cornish Gilliflower. Prefer merele cu un pic de roșu.

— Deci Golden Pippin e un soi obișnuit în Anglia?

Robert a încercat să-și ascundă dezamăgirea. Din cum îi vorbise tatăl lui, crezuse mereu că merele Golden Pippin erau foarte rare, cunoscute numai celor din familia Goodenough.

— Destul de cunoscut. Nu aşa de comun ca Ribston Pippin sau Blenheim Orange, dar ușor de găsit. Știi că George Washington a adus aşa ceva la moșia lui, Mount Vernon? Dar nu le-a mers bine – nu era clima potrivită.

— Pomii din familia Goodenough au mers.

— Poftim?

— Au mers bine. Noi am crescut meri Golden Pippin în Ohio, și înainte de asta în Connecticut. Bunicii mei au adus ramuri din Anglia și au altoit, apoi și tata a făcut la fel când s-a dus în Ohio.

— Zău?

Pentru prima dată, William Lobb îl privea pe Robert cu adevărat interesat.

— Tatăl tău altoia, careva să zică?

Robert a încuvînțat.

— Eu și cu fratele meu ne ocupam și noi un pic cu altoitul la Killerton, acasă în Devonshire. Ce producție aveați?

— Zece banițe la pom.

Robert și-a îngăduit să se gândească la merele Golden Pippin pentru prima oară în ultimii ani.

— Ai gustat vreodată un ananas?

— Ananas? a chicotit William Lobb. Mâncam în fiecare zi în America de Sud. M-am săturat de-așa ceva. De ce?

— Așa aveau gustul merele noastre Golden Pippin: mai întâi de nuci și miere, apoi de ananas. În tot cazul, aşa le descria tata. Eu n-am gustat niciodată ananas. Cred că nici el.

William Lobb îl privea lung.

— Și de unde din Anglia a venit familia Goodenough?

Robert s-a încruntat. Voia să spună că nu-și mai amintea, dar știa că nu era un răspuns care să mulțumească pe cineva ca William Lobb. S-a gândit la ce îi spusese tatăl lui demult.

— Herefordshire, a rostit în sfârșit.

Lobb a început deodată să râdă, un lătrat puternic, aproape un urlet.

— Pitmaston Pineapple, a anunțat.

Robert a înălțat din sprâncene.

— Pitmaston Pineapple, a repetat William Lobb. Asta creștea tatăl tău. A fost odată un puiet de Golden Pippin care creștea la origini în Herefordshire, avea un gust neobișnuit și o tentă locală. Acum câțiva ani, un bărbat care îl creștea în Pitmaston l-a expus la Societatea de Horticultură din Londra. I-a dat numele Pitmaston Pineapple – Ananas de Pitmaston, datorită gustului de ananas de la sfârșit. Am citit despre el, dar n-am gustat niciodată. Am plecat din Anglia de prea mult timp ca să mai fiu la curent cu merele.

— Nu știam că merele pot să își schimbe gustul.

— Păi, uneori pot trece de la acru la dulce.

— Știu. Unul din zece răsaduri iese dulce.

Robert repeta cuvintele tatălui său.

William Lobb a încuvînțat încântat.

— Dacă se schimbă de la acru la dulce, nu văd de ce nu s-ar putea schimba și alte gusturi: de la lămâie la ananas, de exemplu.

A tras o pătură din geantă.

— Deci un pom englezesc a venit în America, și-a rostit Robert gândurile cu glas tare, iar acum tu trimiți copaci americani în Anglia.

— Așa e. Se face negoț cu copaci, ca și cu oameni. Dar un Pitmaston Pinapple care să crească în Ohio?

William Lobb a chicotit înfășurând pătura în jurul lui, pregătindu-se de culcare.

— Asta mai că mă face să mă duc acolo, doar ca să gust!

Dimineața au mai adunat conuri, apoi au încărcat pe cai tot ce strânseseră. Surului nu-i convenea să care cei patru saci umflați, care erau ușori dar voluminoși, și se tot rotea încercând să se descotorosească de ei. Iar zângănitul găleșilor cu răsaduri

il făcea să se smucească. Lobb privea aceste giumberșlucuri amuzat, în vreme ce calul său – o iapă izabel cu picioare negre, care părea grea de cap, dar probabil era la fel de istea că stăpânul ei – stătea în loc cu nepăsare și indiferență, fiindcă purtase și poveri mai complicate. Până la urmă, Lobb adunase patru răsaduri de sequoia și doi puieți mai măricei, toți puși în găleți pe care le atârnase pe iapă așa încât animalul părea un negustor ambulant, zdrăngănind și huruind din încărcătura de tablă. Asta pe lângă desagii de la șa și o cutie din piele cu specimene de plante puse la uscat, care atârnau pe ea formând niște umflături laterale. Lobb trebuia să călărească atent, stând drept ca bradul, dar, la fel ca iapa lui, părea obișnuit.

Lui Robert i-a venit greu să plece din Calaveras Grove, neștiind când o să mai ajungă să vadă copacii uriași. Când a aruncat o privire înapoi spre scoarța roșcată de dincolo de copacii mai mici, a simțit o strângere de inimă. Totuși, se bucura să călătorească alături de William Lobb, fiindcă era nevoie să privească și să gândească înainte.

Au pornit înapoi pe drumul spre Murphys, o cale care n-ar fi trebuit să dureze decât câteva ore, dar lângă William Lobb i-a luat toată ziua. Omul era permanent distras de ce vedea și se oprea să inspecteze ceea ce lui Robert i se păreau niște flori oarecare, greu de clasificat, făcând însemnări rapide și schițe și presându-le între paginile carnetului. Pe unele dintre ele le știa și Robert: lupin, lăbuța-pisică, brâンca-ursului. Dar de altele nu auzise, cum ar fi falsul-smochin, o plantă obișnuită cu flori mov și cu frunze ovale și lipicioase, pe care Lobb abia aștepta să-o culeagă. Și mai erau și altele pe care nu le cunoștea nici Lobb. Robert s-a gândit mai târziu că poate unora dintre flori atunci le dădea cineva atenție cu adevărat pentru prima oară – Lobb le studia și, da, chiar avea să le pună nume.

Totodată, l-a pus pe Robert să mai sape după niște răsaduri – nu de sequoia, căci ieșiseră din zona aceea, ci de cedri de tămâie și pini galbeni. Lobb l-a urmărit atent cum aşază